

Ушно І. М.

КАПІТАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті розглянуто систему особистісних капіталів, яка дозволяє самовдосконалюватися й оптимізувати власні ресурси в умовах сучасного інформаційного суспільства. Автор підкреслює комплексний підхід у дослідженні капіталізації особистості.

Ключові слова: капіталізація особистості, капітал здоров'я, духовний капітал, емоційний капітал, соціальний капітал, культурний капітал.

The article considers the system of personal capital, which allows to improve and optimize own resources in the modern information society. The author emphasizes a comprehensive approach to the research of personality capitalization.

Keywords: personal capitalization, health capital, spiritual capital, emotional capital, social capital, cultural capital.

Актуальність теми. Сучасне суспільство зумовлене головною характерною рисою – це стрімка інформаційна мобільність. Швидкість, із якою інформаційні потоки актуалізують сучасну людську діяльність, не піддається порівнянню, аналізу або навіть визначенню. Ми можемо тільки відзначати ті чи ті тренди, але як тільки на них фокусуємося, вони в той же час утрачають свою актуальність. Умови високої інформатизації, накладені на постійно змінювані тенденції, висувають до сучасної людини нові вимоги. Їхня сутність маловловна й перебуває в постійному пошуку особистісних характеристик, які можуть задовольнити «ненаситні апетити» інформаційного егрегора.

Особистість, розташована між соціальними мережами, буденністю й своєю проєкцією в майбутньому, у буквальному розумінні втрачає реальні оцінки того, що відбувається. Ці «три кити» зумовлюють економічний, соціально-психологічний, духовно-культурний портрет сучасного суб'єкта в умовах інформаційного суспільства. Людина як заручник такої системи шукає можливості задовольняти її вимоги. Особистісний підхід у досягненні такої мети є найбільш актуальним, оскільки на рівні індивіда набагато легше адаптувати інформаційну мобільність. Для цього необхідно вчинити капіталізацію своєї власної особистості, щоб мати можливість виділити активи й пасиви, вигідно актуалізувати сильні боки й опрацювати слабкі на предмет підвищення конкурентоспроможності на ринку людських ресурсів.

Актуальність теми полягає в розробленні системи особистісних капіталів (соціальний, культурний, емоційний, духовний) для підвищення капіталізації особистості в умовах інформаційного суспільства. Розуміння такої сукупності дозволить людині більш комфортно використовувати власні ресурси, а також більш

чітко розуміти особисті перспективи зростання й розвитку.

Ступень розробки. Теоретичним підґрунтям цієї статті стали роботи Мішеля Фуко, а саме «Турбота про себе» [5]. У цій роботі автор випередив сучасну культуру, посилаючись на роботу Крістофера Леша «Культура нарцисизму». Дослідження суспільства Постмодерну актуалізувало цілий перелік питань: чи потрібні особистості «духовні вправи», як сформувати систему в «турботі про себе», у «пізнанні себе», що стоїть за цими трансформаціями – особистісне зростання чи маніпулятивні технології суспільства споживання. У сучасній інтерпретації система духовно-особистісних перетворень належить до поняття «людський капітал», а саме до його складників: емоційний капітал, духовний капітал, естетичний капітал, капітал здоров'я, соціальний капітал. Автори підкреслюють кожен вагомий аспект, виявляючи його можливості для трансформації особистості. Так, поняття «емоційний капітал» поруч з емоційним інтелектом наведено в роботах Рувена Бар-Он. Ірина Хакамада проводить лекції й навчальні семінари на цю тему. Д. Чу Ернест пропонує інвестувати в духовний капітал і навчитися правильно ним розпоряджатися. В.В. Броницька акцентує на його соціально-економічному аспекті [1]. Найбільш опрацьованою темою є соціальний капітал П'єра Бурдьє. Також аналіз його робіт, як дослідження культурного капіталу в його естетичному аспекті, подано в дослідженні Е.Н. Шапінської [6]. Психофізичний капітал або капітал здоров'я частіше за все розглядають у межах дослідження людського капіталу. Так, у сучасній роботі О. Ягупи й А. Лазаренко до нього зараховано працездатність, здоров'я, стать, вік і характер [3]. Такий загальний набір не дає можливості виділити ті аспекти, які можна капіталізувати, а які можна адаптувати. Поняття «капітал здоров'я» використовує у своїй роботі О. Соловйова, а найбільш цікаво ця тема подана в роботах С.В. Форрестер, Д.С. Верьовкіної [4]. Для нашого дослідження цікавими є ті «капітали», які можна збільшувати, збільшуючи тим самим індекс власної капіталізації.

Мета. Виявити систему особистісних капіталів, які дозволять провести капіталізацію індивіда в умовах інформаційного суспільства, а саме вигідно актуалізувати сильні боки й опрацювати слабкі на предмет підвищення конкурентоспроможності на ринку людських ресурсів.

Основна частина. Системний підхід у дослідженні капіталізації особистості дозволяє виявити головні складники, а також показати їх взаємозв'язок. Схожий погляд підкреслювали С.В. Форрестер, Д.С. Верьовкіна: «Усі вказані форми капіталу можуть тією чи тією мірою конвертуватися в прибуток. Це перетворення може бути здійснене тільки в результаті дій, що дозволяють індивіду стати суб'єктом праці й зайняти відповідну до його освітнього, соціального, культурного й духовного рівня професійну нішу, яка дозволяє здобути не тільки професійний статус, але й доступ до додаткових прибутків, що перевищують витрати, пов'язані з простим відтворенням здатності до праці працівника і його сім'ї. Усі перераховані капітали підкоряються логіці самозростання» [4]. Головною відмінністю цієї роботи є опрацювання тих особистісних капіталів, які впливають на капіталізацію особистості, а саме можуть бути збільшені або зменшені шляхом активної особистісної роботи.

Витоками такого практичного зацікавлення власним самовдосконаленням були греки, М. Фуко детально аналізує роботи ранніх авторів, уводячи в перекладі поняття «турбота про себе». Сучасний індивід швидше прийме цій термін як прагматичний і егоїстичний, не побачивши за ним його глибини. Наприклад, у роботах М.Ф. Лановського, сучасний проєкт «Турбота про себе», активно розглянуто тему медичної етики й підготовки до смерті, у цьому контексті «турбота про себе» швидше необхідний захід покращення якості життя в похилому віці [2].

«Турбота про себе» як «пізнання себе» з метою духовно-особистісного вдосконалення звучить якомога сучасно й актуально. Кількість тренінгів, курсів, майстер-класів зростає щодня. Який критерій оцінки необхідно використовувати в аналізі такого навчання? Де проходить межа між істинно-цінним знанням і симулякративним? Як сучасні засоби комунікації стимулюють процес «турботи про себе»? М. Фуко піднімає достатньо неоднозначну тему, «турбота про себе» може бути як самостійним пошуком, так і необхідністю присутності вчителя на шляху самовдосконалення. Цікавою є полеміка щодо факту наставництва: у дохристиянській практиці наставник веде учня до того моменту, коли учень може стати сам учителем, у християнстві, відзначає М. Фуко, учитель може ніколи не передати «лаври», залишивши учня навмисне в його ролі. Як вибрати вчителя в сучасному інформаційному суспільстві, чи повинен він бути присутнім у процесі капіталізації себе як індивіда? Популярні ментори підкреслюють головний критерій – досвід. Якщо вчитель тільки теоретично може розповісти, то, швидше за все, це лише інтерпретація інформаційного простору, яку в широкому доступі можна отримати з різних джерел. На цю тему в Інтернеті багато анекдотів і сарказму. Друге головне питання: учительство має суто прагматичний інтерес для наставника, чи зростає вчитель сам і чи зможе в певний момент уподібнитися давнім грекам і визнати свого учня спроможним бути самостійним у подальшій «турботі про себе»?

Популярний останнім часом тренд: якщо ти хоч щось можеш чи знаєш, навчай цього інших і так будеш зростати сам. Більшість великих ІТ і рекламно-маркетингових конференцій побудовані за цим принципом. Практично must have власний навчальний канал або застосунок. З одного боку, широка доступність, із другого боку, переповнений ринок пропозицій. «Турбота про себе» стає об'єктом маніпуляції суспільства споживання. Ця ніша щороку збільшує обсяг капіталовкладень, особливо серед покоління Z. Суспільство готове вкладати в себе, лідери думок тільки підсилюють ефект. Щоб вибрати актуальний продукт, споживач намагається знайти інформацію про нього. Інструментами рекламно-маркетингових маніпуляцій постають: відгуки, посилення, рекомендації. Суб'єктами – лідери думок, досвідчені користувачі й тільки потім спеціалісти й професіонали галузі. На жаль, оцінка спеціалістів частіше за все запізнюється, оскільки їм треба більше часу для аналітики, а часу в сучасного інформаційного суспільства немає.

Вітальний капітал, капітал здоров'я, психофізичний капітал – усі ці терміни характеризують вихідну точку. Оскільки при народженні ми всі нерівні, цей капітал має для всіх різний індекс капіталізації. Сучасна медицина може провести аналіз цього капіталу й надати рекомендації щодо його збільшення. Сучасні дослідження

доводять зростання цікавості до ЗСЖ, підкреслюючи навіть надмірну стурбованість і стривоженість щодо капіталу здоров'я. Головною особливістю є його відносність. Можна роками вести здоровий спосіб життя й набути інвалідності за один день. Це найбільш уразливий з усіх людських капіталів. Єдиним аргументом постає те, що тіло, у яке капіталізували, може більш швидко і якісно відновлюватися.

Капітал здоров'я тісно пов'язаний із духовним і емоційний капіталами. Капіталізація духовного й емоційного капіталів може напряду підвищити капітал здоров'я, особливо в стані кризи. Духовні практики, психосоматичні захворювання часто перетинаються саме у сфері капіталу здоров'я, тому так важливо розглядати їх як систему.

Духовний капітал багато в чому розглядається в його релігійному аспекті. Віра в Бога як внутрішній стрижень особистості достатньо повно подана в релігійному дискурсі. Але духовний капітал не слід окреслювати тільки релігійним контекстом. Так, Д. Чу Ернест розглядає інвестиції моральних цінностей як спосіб досягнути добробуту. Великий фінансист, член Нью-Йоркської фондової біржі, успішний підприємець і духовний лідер упевнений, що шлях до процвітання й багатства починається в душі кожного й за певних зусиль інвестиції в духовний капітал виправдають себе.

В.В. Броницька відзначає: «За всієї розчиненості духовного капіталу в різноманітних сферах соціальних і соціально-економічних відношень, сферою найбільшої концентрації духовного капіталу постають культура й духовне виробництво» [1]. За такого ракурсу дослідження випускається головний момент, самовдосконалення як головний інструмент капіталізації особистості.

Емоційний капітал – монетизація емоційного інтелекту, на думку І. Хакамади. Такий підхід до класичного терміна «емоційний інтелект» надає автору можливість розробити комплексний підхід у навчанні. Оптимізація власних емоцій від ідентифікації до контролю, мотивація й робота з конфліктами.

Поняття «емоційний інтелект», широко досліджене в другій половині ХХ ст., наприклад, у системі Рувена Бар-Она, складається з п'ятнадцяти показників: емпатія, самоповага, оптимізм, емоційна усвідомленість тощо. Досліджень за цією темою багато, головний висновок: емоційну грамотність можна й треба розвивати. Критика цих робіт полягає в їхній надмірній комерціалізації, що повною мірою доводить: наявність емоційного капіталу веде до капіталізації особистості за рахунок підвищення внутрішніх ресурсів. Відносність критеріїв оцінювання, з одного боку, ускладнює процес капіталізації, а з другого боку, забезпечує індивідуально-творчий підхід у розв'язанні особистих завдань.

Соціальний і культурний капітали як феномени суспільства Постмодерну достатньо добре вивчені. П'єр Бурдьє в системі капіталів виділив економічний, культурний, соціальний і символічний. Оскільки ми розглядаємо не економічні капітали, інтерес становить саме соціальний і культурний. Символічний капітал у більш пізніх роботах автора став замінюватися поняттям «ефекти капіталу», до яких належать престиж, репутація, честь.

Полеміка про капіталізацію соціального й культурного капіталів у другій

половині ХХ ст. не завжди відповідає сучасним реаліям. Змінився головний критерій – доступ до інформації. Наявність нерівності за народження в контексті доступу до культурних цінностей і соціальних зв'язків не можна не враховувати, але процес нарощування цих капіталів в умовах інформаційного суспільства значно спрощений. Суспільство Постмодерну стирає культурі межі, соціальні мережі формують соціальні контакти, їхню кількість і значення. Роль соціального й культурного капіталів не применшується, вона трансформується.

Останні напрацювання в цій галузі – робота Елізабет Керрід-Халкетт «Сума дрібниць: теорія бажаного класу» [7]. Дослідниця вводить термін «непоказове споживання» на противагу «показовому», яке було характерним для вищих прошарків суспільства в попередню еру. «Ця нова еліта закріплює свій статус здобуттям знань і створенням культурного капіталу, не кажучи вже про відповідний характер видатків, – пише Керрід-Халкетт. – Заперечуючи відвертий матеріалізм, багаті значно більше вкладаються в освіту, дозвілля й здоров'я, – усе це нематеріальне, але коштує набагато дорожче, ніж будь-яка сумочка, яку може дозволити собі представник середнього класу». Автор відзначає, що найбільш цінне в «непоказовому споживанні» саме те, що його не бачить середній клас, зате бачать інші представники еліти. Керрід-Халкетт говорить, що таким чином «обрані» сигналізують одне одному про свій культурний капітал і утверджують свій статус. Це спосіб «відтворення привілеїв», які неможливо отримати, хвалячись розкішшю. Демонстрація знань (наприклад, посилання на статті в журналі *New Yorker*) є вираженням культурного капіталу, дозволяючи людині підніматися соціальною драбиною й заводити зв'язки. Робота над капіталізацією культурного й соціального капіталів ускладнюється, вона стає більш завуальованою, яку часом можна оцінити тільки в перспективі.

Висновки. Сучасне інформаційне суспільство надає великі переваги для розвитку особистісних якостей, але замість цього вимагає достатньо активної позиції щодо рівня розвитку особистості. Капіталізація особистісного потенціалу актуалізує формування системи нематеріальних людських капіталів: капітал здоров'я, духовний капітал, емоційний капітал, соціальний і культурний капітали. Розвиток цих капіталів у взаємозв'язку й залежно від реальних умов дозволяє суб'єкту провести роботу з саморозвитку, підвищити свій якісний рівень і здійснити самоаналіз. Основні тенденції капіталізації особистості – самоосвіта й постійне навчання. Цей процес не має остаточного результату, він передбачає суб'єктивну оцінку як себе, так і процесу власного розвитку.

Суспільство «нематеріального споживання» тільки посилює феномен капіталізації особистості, оскільки зумовлює нематеріальні капітали як основні для оцінки індивіда. Система капіталів постає своєрідним критерієм входження у вищі прошарки суспільства, сигналізує про рівень особистої капіталізації, яка стає пріоритетною в умовах глобалізації й інформатизації.

Література:

1. Броницкая В. В. Духовный капитал: социально-экономическое содержание и роль в духовном производстве. *Переяславская рада: её историческое значение и перспективы развития восточнославянской цивилизации* : сб. науч. тр. : по матер. VI Междунар. науч.-практич. конференции, 15-16 декабря 2011 г. / ред. А. Г. Романовский, Ю. И. Панфилов. Харьков : НТУ «ХПИ», 2012. С. 296–299.
2. Лановский М. Ф. Современный проект «заботы о себе». *Человек*. 2012. №6. С. 116–124.
3. Ягупа Е. Г., Лазаренко А. Н. Роль человеческого капитала в условиях инновационной экономики. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-chelovecheskogo-kapitala-v-usloviyah-innovatsionnoy-ekonomiki>
4. Форрестер С. В., Вережкина Д. С. Капитал здоровья как составляющая человеческого капитала в современных условиях. *Интернет-журнал «Науковедение»*. 2016. Том 8. №6. URL : <http://naukovedenie.ru/PDF/18EVN616.pdf>
5. Фуко М. История сексуальности-III: Забота о себе. URL : <http://lib.ru/CULTURE/FUKO/fukosex.txt>.
6. Шапинская Е. Н. Художественный вкус и культурный капитал: взгляды и идеи Пьера Бурдьё. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/hudozhestvennyy-vkus-i-kulturnyy-kapital-vzglyady-i-idei-piera-burdie>
7. Elizabeth Currid-Halkett Princeton. The Sum of Small Things: A Theory of the Aspirational Class. Princeton University Press, 2017. URL : <https://priceschool.usc.edu/people/elizabeth-currid/>

References:

1. Bronitskaya, V. V. (2012), *Dukhovniy kapital: sotsial'no-yekonomicheskoye sodержaniye i rol' v dukhovnom proizvodstve* [Spiritual capital: socio-economic content and role in spiritual production], *Pereyaslavskaya Rada: its historical significance and prospects for the development of East Slavic civilization*, VI International scientific and practical Conference, December 15-16, 2011, Ed. Romanovsky, A. G. and Panfilov, Yu. I., NTU «KhPI», Kharkiv, pp. 296–299.
2. Lanovsky, M. F. (2012), *Sovremennyy proyekt «zaboty o sebe»* [The modern project «self-care»], *Human*, No. 6, pp. 116–124.
3. Yagupa, E. G. and Lazarenko, A. N. The role of human capital in an innovative economy. available at : <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-chelovecheskogo-kapitala-v-usloviyah-innovatsionnoy-ekonomiki>
4. Forrester, S. V., Verezhkina, D. S. (2016), *Kapital zdorov'ya kak sostavlyayushchaya chelovecheskogo kapitala v sovremennykh usloviyakh* [Health capital as a component of human capital in modern conditions], *Internet journal «Science of Science»*, Vol. 8, No. 6, available at : **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.** PDF/ 18EVN616.pdf
5. Foucault, M., *Istoriya seksual'nosti-III: Zabota o sebe* [The History of Sexuality-III: Taking Care of Yourself], available at : <http://lib.ru/CULTURE/FUKO/fukosex.txt>.
6. Shapinskaya, E. N. *Khudozhestvennyy vkus i kul'turnyy kapital: vzglyady i idei P'yera Burd'ye* [Artistic taste and cultural capital: the views and ideas of Pierre Bourdieu], available at : <https://cyberleninka.ru/article/n/hudozhestvennyy-vkus-i-kulturnyy-kapital-vzglyady-i-idei-piera-burdie>
7. Currid-Halkett Princeton, E. (2017), *The Sum of Small Things: A Theory of the Aspirational Class*, Princeton University Press, available at : <https://priceschool.usc.edu/people/elizabeth-currid/>

Iryna Ushno

CAPITALIZATION OF PERSONALITY IN THE CONDITIONS OF THE INFORMATION SOCIETY

The article is devoted to the actual topic, which reflects modern trends in the development of the information society. The author tried to derive the formula of personal capitalization in the system of self-improvement of the subject. Since modern society is influenced by rapid information mobility, individuals have to constantly change. The speed with which information flows actualize modern human activity, cannot be compared, analyzed or even determined. We can only observe certain trends, but as soon as we can focus on them, they immediately lose their relevance. High informatization conditions imposed on constantly changing trends present new requirements for a modern person. They are little perceptible and the subject is in a constant search for personality characteristics that can satisfy the "insatiable appetites" of the information egregor.

The theoretical basis of this article, the work of Michel Foucault, «Self-care» is especially interesting. In this work the author anticipated the modern culture, referring to the work of Christopher Lasch «The culture of narcissism». The study of postmodern society updated a list of issues: whether individuals need «spiritual exercises», how to form a system in «self-care», in "knowing yourself", what is behind these transformations – personal growth or manipulative technologies of a consumer society.

The author notes that a person located between social networks, between everyday life and its future projection, loses real assessments of what is happening. These "three pillars" determine the economic, socio-psychological, spiritual and cultural portrait of a modern subject in the conditions of the information society. A person, as a hostage of the system, is looking for opportunities to satisfy their requirements. A personal approach to achieving this goal is the most relevant, since it is much easier at the individual level to adapt to information mobility. For this, it is necessary to undertake the capitalization of one's own personality in order to be able to allocate assets and liabilities, profitably actualize strengths and work out weaknesses in order to increase competitiveness in the human resources market.

Such a pragmatic approach is necessary, first of all, for the individual himself. Working on your-self, self-improvement processes are quite difficult. For their implementation, willpower and internal motivation are necessary. The source of such motivation is most often located from outside, attracting additional external resources. The individual scans the reality around us through the information channels, with the possibility of continuous analysis, feedback searching, how it meets the requirements of a modern public.

The analysis of health capital, emotional capital, spiritual capital and social capital are presented as part of a systematic approach, where all components are closely intertwined. The relevance of the topic is to develop a system of personal capital to increase the capitalization of the individual in the information society. Understanding this combination will allow a person to use their own resources more comfortably, as well as better

understand personal prospects for growth and development.

Keywords: *personal capitalization, health capital, spiritual capital, emotional capital, social capital, cultural capital.*

Ірина Ушно

КАПІТАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Статтю присвячено актуальній темі, яка відображає сучасні тенденції розвитку інформаційного суспільства. Автор намагається вивести формулу особистої капіталізації в системі самовдосконалення суб'єкта. Оскільки сучасне суспільство впливає на швидку мобільність інформації, люди повинні постійно змінюватися. Швидкість, із якою потоки інформації актуалізують сучасну людську діяльність, неможливо порівняти, проаналізувати й навіть визначити. Ми можемо спостерігати лише певні тенденції, але як тільки зосереджуємося на них, вони негайно втрачають свою актуальність. Високі умови інформатизації, що накладаються на постійно змінювані тенденції, висувають нові вимоги до сучасної людини. Вони мало сприймаються, і суб'єкт перебуває в постійному пошуку особистісних характеристик, здатних задовольнити «ненаситні апетити» інформаційного егрегора.

Теоретичне підґрунтя цієї статті, робота Мішеля Фуко «Турбота про себе», особливо цікаве. У цій праці автор передбачив сучасну культуру, посиляючись на працю Крістофера Леша «Культура нарцисизму». Дослідження постмодерного суспільства оновило перелік питань: чи потребують люди «духовних вправ», як сформувані систему в «турботі про себе», у «пізнанні себе», що стоїть за цими перетвореннями – особистісне зростання чи маніпулятивні технології суспільства споживання?

Автор зазначає, що людина, розташована між соціальними мережами, повсякденним життям і своєю майбутньою проєкцією, утрачає реальні оцінки того, що відбувається. Ці «три стовпи» визначають економічний, соціально-психологічний, духовний і культурний портрет сучасного суб'єкта в умовах інформаційного суспільства. Людина, як заручник системи, шукає можливості для задоволення своїх потреб. Особистий підхід до досягнення цієї мети є найбільш актуальним, оскільки на індивідуальному рівні набагато простіше адаптуватися до інформаційної мобільності. Для цього необхідно здійснити капіталізацію власної особистості, щоб мати можливість розподіляти активи і пасиви, вигідно реалізувати сильні сторони й розробити слабкі сторони з метою підвищення конкурентоспроможності на ринку людських ресурсів.

Такий прагматичний підхід необхідний, у першу чергу, для самої особистості. Праця над собою, процеси самовдосконалення досить важкі. Для їхньої реалізації необхідна сила волі й внутрішня мотивація. Джерело такої мотивації найчастіше перебуває ззовні, залучаючи додаткові зовнішні ресурси. Індивід сканує навколишню реальність за допомогою інформаційних каналів, із можливістю постійного аналізу,

пошуку зворотного зв'язку, наскільки це відповідає вимогам сучасної громадськості.

Аналіз капіталу здоров'я, емоційного капіталу, духовного капіталу й соціального капіталу поданий як частина системного підходу, де всі компоненти тісно переплетені. Актуальність теми полягає в розробленні системи особистого капіталу для підвищення капіталізації особистості в інформаційному суспільстві. Розуміння цього поєднання дозволить людині зручніше використовувати власні ресурси, а також краще зрозуміти особисті перспективи зростання й розвитку.

Ключові слова: *капіталізація особистості, капітал здоров'я, духовний капітал, емоційний капітал, соціальний капітал, культурний капітал.*

Ушно Ірина – кандидат філософських наук.

Ushno Iryna – Ph.D. in Philosophy.

e-mail: ushnoirina@gmail.com

Надійшла до редакції 23.09.2019. Розглянута на редколегії 19.11.2019.

Рецензенти:

Доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри кінознавства Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого Братерська-Дронь М. Т.

Кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії гуманітарного факультету Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» Широка С. І.